

Akt nr:
0181K-P226C

AU\$0181K-P226C

Ulf Holmström

BESKRIVNING och STADSPLANEBESTÄMMELSER
tillhörande förslag till ändring och utvidgning
av stadsplanen med delar av områdena

Fogdetorpsängen och Ekensbergshöjden
GRIFTEGÅRDEN

inom östra området av
SÖDERTÄLJE STAD.

Ankom d. 27/3 1958.

25 OKT. 1957

8/8.57

I. Planområdets omfattning

Planområdet för rubr. förslag omfattar förutom visst område av den s.k. Nya begravningsplatsen i huvudsak Fogdetorpsängens mellersta del samt Ekensbergshöjdens norra del.

II. Gällande stadsplan.

Gällande plan för området har fastställts av Kungl. Maj:t den 17 september 1943 och den 22 april 1949 samt av Konungens befallningshavande den 13 maj 1955. I gällande plan har visst område utlagts för begravningsändamål. Fogdetorpsängen har utlagts som park (med vid stadsplanens framläggande nämnt syfte att senare utläggas för kyrkogårdsändamål). Ekensbergshöjden är ej planlagd. Förlängningen av Stockholmsvägen österut är stadfäst i gällande plan, dock hade vid planens fastställelse ej räknats med nu erforderlig standard för en led utgörande tillfartsled till riksväg 1. Det kan redan här nämnas, att riksvägstillfartens närmare sträckning är under bearbetning genom särskild utredningsman (Ingenjörfirman Kjessler & Mannerstråle, Stockholm) och har denne uttalat, att härvarande förslag ej utgör hinder för ledens framtida inlemmande i stadsplanen.

III. Förslagets syfte. Allmänna förutsättningar.

I denna beskrivning menas i allmänhet med uttrycket "Griftegården" hela det å östra området befintliga och i härvarande förslag utvidgade område, ianspråktaget eller avsett för kyrkogårdsändamål; det sålunda samlade området omfattar Västra urnlunden (stadsäga nr 239 CX), Begravningsplatsen (litt. hp), Fogdetorpsängen och Ekensbergshöjden (stadsäga nr 239). Utredningen om planförhållandena, gällande för det nu aktuella planområdet, har därmed baserats på en undersökning av hela det blivande kyrkogårdsområdet; här hänvisas även till en illustrationskarta i skala 1:1000, upprättat av under-tecknad i september 1955, vilken karta i kopia bilägges handlingarna

i ärendet.

Förslaget syftar i huvudsak till att på ett samlat område kunna tillgodose uppkommande behov av mark för såväl jord- som urngravar "för all framtid" samt att plats beredes för en krematoriebyggnad. För prognosen av erforderligt antal gravplatser av skilda slag har antagits, att efter tillkomsten av krematoriet eldbegängelse kommer att begagnas i minst 50% av fallen. Antagandet synes vara rimligt med tanke på det betydligt högre procenttal (70-90%), som uppgivits redan gälla för vissa svenska städer med egen krematorieanläggning.

Förutsättningar och krav, vilka är relevanta vid val av här föreslaget område för Griftegården berör främst tillgång av mark, anläggningens inpassande i sin omgivning, stadsbildsmässig och driftsekonomisk samverkan med befintliga anläggningar, markens beskaffenhet, kommunikationsförhållanden m.m.

Genom kyrkorådets försorg har sedan lång tid tillbaka ett flertal alternativa förlägningsplatser såväl inom stadsområdet som i angränsande kommuner blivit undersökta. Av skilda skäl - brist på åtkomlighet av tillräckligt stora arealer, kommunikations-svårigheter, höga administrationskostnader i samband med en decentralisering av anläggningarna - har dessa förslag icke kunnat fullföljas. I nu föreliggande fall synes dock fördelaktigare premisser föreligga. Förslagsområdet är i sin helhet i de kyrkliga och de kommunala myndigheternas ägo (stadsfullmäktige har den 17 juni detta år tillstyrkt kyrkofullmäktiges hemställan om förvärv av för förslagets genomförande erforderlig mark.) Griftegården avses från administrations- och driftsynpunkt utgöra en enhet. Anläggningen synes ~~trots~~ sitt centrala läge på ett tilltalande sätt kunna inordnas i stadsbild och stadsplan. Markbeskaffenheten lägger ej några större hinder i vägen, om markegenskapen och terräng nyttjas med hänsyn till särdragen. Kommunikationsförhållanden kan betecknas såsom mycket goda.

IV. Närmare beskrivning av planförslaget.

Griftegården erhåller enligt förslaget en areal av ca 16,35 hektar. Därav omfattar Västra urnlunden ca 0,77 hektar; Begravningsplatsen ca 4,63 hektar; för begravningsändamål stadsplanlagt utvidg-

ningsområde ca 1,7 hektar; Fogdetorpsängen ca 2,36 hektar; samt Ekensbergshöjden ca 6,89 hektar.

Västra urnlunden. Av detta område har f.n. drygt hälften färdigställt för sitt ändamål. Det är givet att hela området bör fullföljas att komma till användning innan andra här föreslagna urngravsområden ianspråktas.

Begravningsplatsen är indelad i sedvanliga gravkvarter kring ett kapell. Inom området torde det för närvarande finnas en reserv av ca 4000 jordbegravningsplatser. Tillfart till begravningsplatsen sker dels från Stockholmsvägen, dels från Aspegrensvägen, dels genom en port i korsningen av Österåts- och Minnesvägarna. Här avgrenar även en än så länge provisorisk tillfart till trädgårdsmästeriet. Begravningsplatsen föreslås utbyggd i stort sett i enlighet med det befintliga planmönstret. Viss kompletterande trädplantering bör dock lämpligen kunna ske inom det smala parkområdet invid Aspegrensvägen, med tanke på det relativt ringa avståndet till befintlig villabebyggelse.

Fogdetorpsängen, således området mellan Begravningsplatsens östra gräns och Ekensbergshöjden, kan enligt illustrationsförslaget indelas i en västra del, avsedd för ganska intensivt nyttjande för jordbegravningsändamål, och en östra del av ängs- och lundkaraktär. Båda delområden visar en östvästgående väg av ca 6 meters bredd såsom mittaxel. Denna utgår från en stjärnformig fördelningsplats, belägen där delområdena gränsar till varandra. Tillfarten avses ske från Jakob Borgmästares väg. En förbindelseväg leder från huvudingången mot stjärnplatsen och därifrån (bl.a. i tunnel under riksvägstillfarten) mot Fogdetorpsängens norra del, vilket område i stadsplanen lämpligen utlägges som park i syfte att vid uppkommande behov kunna utgöra en utvidgning av jordgravarealen. Sagda väg föreslås även kunna uppta gång- och ev. cykeltrafik för trafikanter mellan bebyggelseområdena i Fogdetorp/Rosenlund och industriområdena norr om gamla Stockholmsvägen.

Jordbegravningsområdet, anslutande till Begravningsplatsens östra gräns, har givits en mera strikt arkitektonisk utformning med karaktär av trädgårdsparkett främst med hänsyn till det västra grannområdets traditionsbundna planläggning. Jordgravarna har sålunda sammanfattats i 19 kvarter med minst 30 och högst 185 gravplatser i varje; sammalat är det ca 1800 gravplatser.

Områdets östra del föreslås bestå i huvudsak av klippt gräsmatta. Inom två lundområden belägna vid båda sidor om mittaxeln, avses björkplantering på ängsmark med vildblommor. Vägsystemet och lundområdena har ordnats så, att landskapsarkitektoniska perspektiv erhålles bl.a. från den ovan nämnda stjärnplatsen, Jakob Borgmästares väg och riksvägstillfarten med den föreslagna krematoriebyggnaden på Ekensbergshöjden såsom fond. Det kan även antecknas att lundområdena avses att vid behov kunna nyttjas för jordgravar av skogskyrkogårdskaraktär; här beräknas sammanlagt ca 500 dylika gravar kunna finna plats.

Marken å Fogdetorpsängen består i huvudsak av lera, vilket i och för sig är föga lämpligt för jordbegravningsändamål. Terrängen, som visar en skålformig fördjupning i områdets mellersta del, föreslås höjd med ett ca 2 meters lager av grus och sand till markhöjden + 44,0. Därigenom vinnes dels en lämplig bädd för jordgravar, dels en terrängmässigt tilltalande övergång från Begravningsplatsen mot Ekensbergshöjden. Uppfyllanden avses även inbegripa det mellan Fogdetorpsängen och riksvägstillfarten utlagda parkbältet.

Ekensbergshöjden utgör en från Fogdetorpsängen brant anstigande, ca 25 m hög ås, där berget på många ställen träder i dagen. Åsen är i övrigt bevuxen med oftast ganska tät blandskog av tall, gran och björk. Krematoriebyggnaden föreslås belägen inom områdets norra del, där den kan få ett relativt dominerande läge på en markhöjd ungefärligen vid +61,0, dock utan att inkräkta på åsens silhuett som på högsta punkten når en nivå av ca +70,0. Tillfarten till krematoriet skulle för besökare ske från huvudingången vid Jakob Borgmästares väg, över stjärnplatsen och mittaxelns östra del och vidare över en väg, som på en hylla i åsens västra sluttning i en slinga leder till en mindre platå invid den här antydda byggnadens entréparti. Den med krematorieverksamheten sammanhängande trafiken kunde då - helt skilt från den nyssnämnda besökartrafiken - från en fördelningsplats i riksvägstillfarten ledas upp till krematoriets tekniska utrymmen. Terrängförhållandena medger därvid, att denna väg ansluter till en platå, belägen ungefärligen en våningshöjd under platsen för krematoriets besökaringång; så att de båda i markplanet skilda tillfarterna genom en lämplig utformning av byggnaden även visuellt kan hållas isär. Vad som här sagts om krematoriebyggnaden och dess förläggning är icke avsett att uppfattas som en entydig fixering, utan torde en närmare penetring av lokaliseringsfrågan givetvis yppa flera alternativa möjligheter.

I övrigt avses Ekensbergshöjden i huvudsak utgöra ett urnlunds-område. Såsom urnbegravningsplatserna skulle därvid nyttjas flackare dälдер inom åsområdet. Inom det naturliga skogsområdet skulle dessa platser med sina klippta gräsmattor, omgivna av befintligt och kompletterat björkbestånd, framträda som ljusa oaser inom det övrigt ganska mörka skogsområdet. Urnplatserna har förlagts till ställen, där marken i de flesta fallen synes visa jordlager av låt vara relativt litet djup. Viss påfyllnad bör därför påräknas för att lämpligt jordtäckte för urngravar skall kunna åstadkommas.

Fogdetorpsängens norra del har icke ens illustrativt detaljplanerats, då dess nyttjande torde ske först i en mera avlägsen framtid. Här beräknas bli plats för ca 1200 jordgravar. Förmodligen bör även detta område behöva uppfyllas med ett ca 2 meter djupt sand- och gruslager; i alla fall torde det vara nödvändigt, att intill riksvägstillfartens norra gräns utlägga ett ca 30 meter brett utfyllnadsområde, utgörande tryckbank för denna väg. Tryckbankens krön torde därvid kunna förläggas till +44,0, d.v.s. samma höjd som på södra sidan om vägen.

V. Antalet gravplatser.

Med beaktande av vad i detta spörsmål tidigare här nämnts kan antalet jordgravar beräknas enligt följande.

Begravningsplatsen, reserv	4000	platser
Fogdetopsängen, västra	1800	"
Fogdetorpsängen, östra	500	"
Fogdetorpsängen, norra	1200	"
Summa	7500	platser

Enligt kyrkomyndighetens uppgift bör detta antal, även med erforderlig marginal för invånarantalets ökning och kremationsprocents fluktuationer, kunna räcka i över 50 år. Förutsättes en genomsnittlig förnyelse av jordgravarna vart femtionde år, så börde därmed behovet av begravningsjord kunna anses tryggt för överskådbar tid. Beträffande urngravar har en mera ingående beräkning ej utförts, då platsbehovet ändras mycket kraftigt alltefter de skilda

alternativen för utformningen av dess gravar. Det torde dock med hänsyn till utvidgningsområdenas betydande areal kunna förutsättas, att utrymmesfrågan ej på något sätt behöver bli besvärande.

VI. Trafikfrågor i samband med Griftegårdens planering.

En väsentlig förutsättning för förslaget genomförande är att en tidigare över Fogdetorpsängen planerad, dock icke till någon del på marken utlagd eller i stadsplan stadfäst "Östra ringväg" förlägges till området öster om Ekensbergshöjden; så att ett obrutet sammanhang kan skapas mellan Begravningsplatsen och Ekensbergshöjden. Den nu föreslagna lokala ringleden utgår ifrån en trafikplats i den ovan nämnda riksvägstillfarten och vinner därmed även anslutning till en ävenledes från denna trafikplats utgående förbindelseväg till nuvarande Stockholmsvägen (invid Wedaverken/Oxelgrenshagen). Nödvändigt utrymme för vägdelen mellan nyss nämnda korsning och "Gamla Stockholmsvägen" har utlagts i gällande stadsplan av den 6 november 1952. Det kan antecknas, att den flyttade sträckningen av Östra ringvägen har tillstyrkts av utredningsmännen för utredande av riksvägssystemet inom Södertälje stads jurisdiktionsområde.

Griftegården avses få 4 huvudingångar, nämligen vid Stockholmsvägen, Västra urnlunden, Aspegrensvägen och Jakob Borgmästares väg. Sekundära ingångar finns, resp. föreslås i Västra urnlundens västra gräns, Minnesvägen, trädgårdsmästeriet, Ekensbergshöjdens västra gräns samt invid riksvägstillfartens tunnel.

Såsom de viktigaste entréerna kan betecknas för Begravningsplatsen ingången vid Aspegrensvägen samt för Fogdetorpsängen/Ekensbergshöjden infarten vid Jakob Borgmästares väg.

Parkeringsplatser föreslås ordnade vid Stockholmsvägen (22 bilar). Västra urnlunden/Aspegrensvägen (30 bilar), trädgårdsmästeriet (15 bilar), Jakob Borgmästares väg (73 bilar), väster om krematoriebyggnaden (20 bilar) samt söder om denna byggnad (20 bilar); inalles parkeringsplatser för 180 bilar. Givetvis kan dessa platser, i den mån så visar sig lämpligt, även användas av andra trafikanter än besökare av Griftegården.

VII. Skilda tekniska spørsmål.

Avlopp av dagvatten kan anslutas till utmed området befintliga ledningar; detta gäller även för utläggandet av vattenledningar. Projektering av ledningarna kan ske så snart hithörande detaljspörsmål rörande tappningsställenas placering m.m. har fixerats.

Å kartan inom och invid planområdets gräns utmärkta nya gathöjder överensstämmer med på marken befintliga förhållanden och avses dessa nya höjder bli utgångspunkt för gatunätets höjdläge inom områden, angränsande till här aktuellt planområde.

STADSPLANEBESTÄMMELSER.

§ 1.

Stadsplaneområdets användning.

Med Ky betecknat område skall utgöra kyrkogårdsområde och får endast användas för kyrkligt ändamål och begravningsändamål samt därmed samhörigt ändamål; dock får med Ky jämte p betecknat område icke användas för gravplatser.

§ 2.

Mark som icke får bebyggas. Allmänna ledningar.

Mom. 1. Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.

Mom. 2. Å med u betecknad mark får icke vidtagas anordningar som hindrar framdragande eller underhåll av underjordiska allmänna ledningar.

§ 3.

Byggnads höjd.

Å med siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter som siffran anger.

Antaget av Stadsfullmäktige i
Södertälje den / 1956, §
betygas
ex officio:

Södertälje den 22 april 1956.

Fritz Voigt

Tillhör Kungl. Maj:ts beslut
den 21 februari 1958
Stockholm i Kommunikationsdepartementet
Ex officio:

